

YHTEISET POLUT ALKAVAT SAAVUTETTAVUUDESTA

Mikä ihmeen saavutettavuus ja esteettömyys? Eivätkös ne ole synonyymejä, eli tarkoita samaa asiaa? Eivät tosiasiasa ole, vaikka niitä joskus ristiin käytetäänkin. Karkeasti sanottuna saavutettavuudella tarkoitetaan tiedonsaantia ja sen ymmärtämistä, kun taas esteettömyydellä fyysistä esteellisyyttä päästä johonkin paikkaan. Väärien termien käyttöä ei kuitenkaan kannata pelätä, vaan hyvä asenne ratkaisee. Lue siis tämä artikkeli avoimin mielin ja opi uutta siitä miten luontoliikuntaa voidaan tehdä kaikille saavutettavammaksi.

Äkkiseltään voisi ajatella, ettei saavutettavuus ja sen edistäminen ole tärkeitä luontoliikunnan toteuttamisessa. Vähän aikaa asiaa pohtiessa, alkaa pään sisällä listautumaan paljon tilanteita, joissa saavutettavuus tulee tarpeeseen. Ensimmäinen askel luontoliikunnan palveluiden äärelle pääsemiseen on verkkosivuilta eri palveluntuottajien etsiminen. Näin ollen verkkosivujen tulisi olla mahdollisimman saavutettavat, jotta yhä useampi löytäisi mm. missä ovat latumajat, hiihtoreitit tai nuotiopaikat.

Verkkosivujen saavutettavuudella tarkoitetaan niiden toimimista näkövammaisille ruudunlukijalla käytettäessä, kuulovammaisille videotekstitettyinä, sekä käyttäen selkokieltä ja kuvasyboleita ymmärtämisen helpottamiseksi. Sujuvat ja toimivat verkkosivut helpottavat kaikkia käyttäjiä ja lisäävät vaikuttavuutta palveluntuottajalle, koska useampi mahdollinen osallistuja löytää toiminnan äärelle. Mietitään asiaa vaikka lukujen kautta. Suomessa saavutettavuutta tarvitsee 1 245 000 ihmistä, joten asia todennäköisesti koskettaa jokaista meitä vähintäänkin läheisen tai tutun kohdalla. Saavutettavuuteen olennaisesti liittyy myös selkokieli, joka koskettaa 500 000 henkilöä Suomessa. Tiedonjanoisille ja asiasta enemmän kiinnostuneille löytyy lisätietoa saavutettavuusdirektiivi.fi-verkkosivuilta.

Mennään sitten sinne luonnon äärelle ATK-päätteeltä. Mitä saavutettavuudella enää tehdään luonnossa liikkussa? Se voi näkyä niin ohjauksellisissa tilanteissa tai omaehtoi-

ssa liikkumisessa erilaisilla reiteillä tai tauko- paikoilla. Ohjatessasi liikkujaa on hyvä käyttää monikanavaista, selkeää ja toistavaa viestintää. Yksinkertaisesti sanottuna puhu rauhallisesti, selkeällä ja ytimekkäällä kielellä sekä näytä liike toistuvasti. Tilanteesta riippuen voit auttaa kädestä pitäen, mutta pyydä siihen lupa ja koske vain kehon neutraaleille alueille esim. hartiat, kädet tai nilkat. Lisäksi tueksi voi ottaa ohjekyltit, josta löytyvät ydinkohdat tekstinä ja/tai kuvana.

Näillä perusasioilla teet liikuntahetkestä saavutettavamman monelle ja uskon kaikkien hyötyvän siitä vauvasta vaariin tai vammaiseen. Saavutettavuus on siis tässä kohtaa tiedon saamista ohjaustilanteessa. Tässäkin tilanteessa avoin mieli ja hyvä asenne ratkaisevat, joten rohkeasti tekemään.

Mikäli ohjaukseen osallistuu erityistarpeen omaava asiakas, niin paras tapa on yleensä kysyä häneltä itseltään miten hän haluaa tulla ohjatuksi. Vuorovaikutusta voi helpottaa myös toimimalla itse ohjaajana avoimesti ja helposti lähestyttävästi, jolloin osallistujalla on matlampi kynnyks kysyä tarvittaessa lisätietoa. Tärkeintä on, että yrittää ja pyrkii saamaan kaikki nauttimaan ulkoilusta. Avoin asenne avaa meille kaikille yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia ulkoliikunnan mahdollisuuksia.

Ulkoilureiteillä omaehtoisesti kulkiessa ei voi enää mitenkään olla saavutettavuudesta hyötyä vaan se on siellä vain esteettömyyttä?

Tätä pohtiessa meinasi allekirjoittaneellakin mennä puurot ja vellit sekaisin, joten lukijan ei pidä soimata itseään, jos ei tiedä jotain, kun ei asiantuntijakaan aina osaa. Ulkoilureiteillä saavutettavuutta olisi hyvä huomioida esimerkiksi kyltityksissä, tulipaikan säännöissä tai tapahtumien hinnastoissa sekä muissa mainoksissa.

Kyltityksessä esteettömyyden ja saavutettavuuden voi jakaa seuraavalla tavalla. Kyltti on esteetön, jos sen luokse pääsee, eikä se ole liian korkealla. Saavutettava kyltti on mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä. Hyvässä kyltityksessä on huomioitu sen selkeä näkyvyys ja sijoittelu niin, että sen luokse pääsee lähemmäksi katsomaan. Kyltin kannattaa olla mieluummin isompi kuin pienempi ja hyvä kontrasti auttaa tekstin hahmottamisessa. Musta kyltti valkoisella tekstillä on esimerkiksi erittäin hyvä kontrastiltaan, niin kuin myös valkoinen pohja mustalla tekstillä.

Ymmärrettävyyden lisäämiseksi kyltit kannattaisi pitää selkokielisenä ja sen tueksi voidaan laittaa symboli tai kuva. Ajattele vaikka kahvilakylttiä, jossa lukee vain kahvila ja on nuoli oikealle. Lisää siihen kahvila-tekstin alle cafe sekä niiden viereen kuvan kahvikupista. Edellä mainitut olisi hyvä toteuttaa myös taktiilisesti, eli tunnusteltavasti, jotta näkövammaiset saavuttavat saman tiedon. Tapahtumien kyltityksissä helpoin tapa taktiilisuuuteen on esimerkiksi laminoituihin kyltteihin piirtäminen kuumaliimalla. Tällöin varmasti kyltin ymmärtää jo todella moni mahdollinen osallistuja.

Aina kannattaa miettiä toteutus kohderyhmän mukaan ja palvelemaan mahdollisimman monia yksinkertaisilla, sekä helposti toteutettavilla menetelmillä. Älä siis tee asiasta liian isoa mörköä vaan lähde kokeilemaan rohkeasti ja kysy asiantuntijoilta tai asiakkailta miten toteuttaa kulloinenkin saavutettavuushaaste. Pienillä ja yksinkertaisillakin asioilla tehdään ulkoliikuntaa saavutettavammaksi meille kaikille.

Miika Honkanen
Hankesuunnittelija, Yhteiset polut -hanke

Lisätietoa:

thl.fi - Selkokieli

selkokeskus.fi - Selkokieli

kehitysvammaliitto.fi - Selkokieli

papunet.net - Selkokieli puheessa ja tekstissä

kotoutuminen.fi - Selkokieli on helppoa suomen kieltä

suomenlatu.fi - Yhteiset Polut -hanke

paralympia.fi - Luonto kaikille -blogi

SUOMEN LATU

